

Podpora pozitivního chování - PBS **(PBS – Positive Behaviour Support)** **v práci s lidmi s chováním náročným na péči**

Dobré ráno!

Začínáme v 9h.

Účast je omezena na 100 přihlášených IP adres. Pokud jste dostal/a pozvánku každá/y zvlášť, ale máte možnost dívat se společně, prosíme, přihlaste se jen přes jeden počítač. Ať se sem všichni vejdem 😊.

PROSÍME, VYPNĚTE SI MIKROFON.

program

- ◎ **Úvod**
Petr Třešňák (Naděje pro děti úplňku, z. s.)
- ◎ **Co PBS a frekventanti výcviku mohou přinést do oblasti práce s lidmi s náročným chováním**
Hynek Jůn (NAUTIS, z. ú.)
- ◎ **Představení PBS metody**
Dita Vojířová a Jan Paleček (TUDYTAM, z. s.)
- ◎ **Kazuistika**
Jaromíra Staňková (lektorka a konzultantka)
- ◎ **Diskuse**

na co PBS reaguje

- ⊙ problem behaviour
 - ⊙ challenging behaviour
 - ⊙ behaviours that challenge
-
- ⊙ chování náročné na podporu/péči
 - ⊙ náročné chování
 - ⊙ chování představující výzvu
 - ⊙ problémové chování

chování náročné na péči

= **neobvyklé chování**, které má **závažné** fyzické a sociální **následky**

- ⦿ **fyzické násilí vůči sobě** nebo dalším **lidem** či **věcem**
- ⦿ chování **nevhodné ve veřejném prostoru**
- ⦿ chování, které **vyžaduje neustálou** či **ve velké míře zvýšenou pozornost** pečujících

chování představuje výzvu,

„pokud jsou jeho intenzita, frekvence a trvání takové, že ohrožují kvalitu života a/nebo fyzické bezpečí dotyčného člověka a dalších osob, a pokud s velkou pravděpodobností povede k omezující či averzivní odezvě či k vyloučení“ (Royal College of Psychiatrists et al. 2007)

„kulturně neobvyklé chování takové intenzity, frekvence nebo trvání, že je fyzická bezpečnost osoby nebo ostatních vážně ohrožena, nebo chování, které pravděpodobně vážně omezí nebo odepře přístup k používání běžných komunitních zařízení“ (Emerson 1995)

důsledky odlišností v názvosloví

problémové chování

- ⊙ problém je v člověku s PAS
- ⊙ člověk s PAS nám „dělá problémy“ a je potřeba to zastavit
- ⊙ měnit, přizpůsobit se musí člověk s PAS a jeho chování

chování náročné na péči

- ⊙ problém spočívá ve vztahu a nastavení mezi klientem a jeho prostředím
- ⊙ chování člověka s PAS je pro službu náročné a vyžaduje vyšší míru podpory – je potřeba se více věnovat tomu, co klient potřebuje
- ⊙ změnit, přizpůsobit, se musí prostředí (a *možná* i klient)

definice PBS

„Podpora pozitivního chování je aplikovaná věda, která využívá vzdělávací metody a metody systémové změny (vytvoření nového prostředí) ke zvýšení kvality života a minimalizaci problémového chování“ (Carr et al., 2002)

„PBS je spíše hodnotově založená sada nástrojů. V jejím středu je soubor otázek, které by měly být zvažovány všechny dohromady a ve vztahu k jedinečným potřebám a nárokům konkrétního člověka. - Proč se dotyčný uchyluje k náročnému chování? - Jak bychom mohli zavést strategie (např. další podporu komunikace), které by mohly snížit výskyt a obtížnost náročného chování? - Jaké dovednosti, které by používal místo náročného chování, bychom mohli dotyčného naučit? - Jaké změny bychom mohli udělat v prostředí, aby se náročné chování vyskytovalo méně?“ (Consensus 2017)

funkce chování

- © smyslově se **stimulovat**
- © **vyhnout** se / uniknout něčemu
- © **získat** sociální pozornost / **interakci** / kontakt
- © **získat** nějakou **věc**

funkce chování

funkční hodnocení - definice

- ◎ průběžný a kooperativní proces, který kombinuje pozorování, kladení smysluplných otázek, vnímání příběhu člověka a analýzu jeho dovedností a chování v rámci přirozených každodenních rutin a činností v různých situacích a prostředích
- ◎ proces systematické identifikace faktorů, které předurčují a udržují chování náročné na péči
 - pomáhá porozumět náročnému chování jedince
 - ne jen reagovat, ale i působit proaktivně
 - umožňuje stát se „detektivy“ a „hledači nových způsobů“
 - nalézt vhodné a užitečné výukové strategie a intervence, které zvýší kvalitu života klienta

funkční hodnocení - data

- ◎ **rozhovory**
 - ✓ s personálem, rodinou, klientem
- ◎ **pozorování**
 - ✓ přímo na místě v každodenním chodu služby
 - ✓ videozáznamy
- ◎ **písemné záznamy** o průběhu služby, individuální a rizikové plány a jejich vyhodnocení apod.
- ◎ **lékařské zprávy** z vyšetření či zákroků somatických, psychiatrických
- ◎ **konzultace** s příslušnými **odborníky** (praktický lékař, zubař, chirurg, psychiatr, psycholog, behaviorální specialista, logoped, ergoterapeut, fyzioterapeut, dietolog...)
- ◎ **experiment** (zkoušení určitých strategií), **testování** hypotéz

funkční hodnocení - zaměření

- ◎ **příběh a současná situace** člověka
 - ◎ fyziologický stav
 - ◎ prostředí
 - ◎ komunikace
 - ◎ lidé
- lepší **porozumění** chování náročnému na péči

metoda ABC

- © **Antecedent** (co chování předchází)
- © **Behaviour** (chování samotné)
- © **Consequence** (důsledek chování)

funkční hodnocení – struktura / výstupy

- ⊙ historie / příběh jedince
- ⊙ současný životní styl
- ⊙ silné stránky jedince
- ⊙ komunikační dovednosti
- ⊙ fyziologický stav
- ⊙ popis prostředí
- ⊙ chování náročné na péči
 - ✓ popis (operacionální definice)
 - ✓ identifikace prediktorů
 - ✓ identifikace důsledků
 - zvažuje se historie náročného chování a dříve používané strategie
 - často se pracuje nejdříve s hypotézami, které je potřeba postupně ověřit

funkční hodnocení – popis chování

Operacionální definice: slovní útoky na okolní osoby

- ◎ Topografie: Katka obviňuje lidi okolo sebe, že jí kradou věci nebo jídlo, sprostě nadává, vyhrožuje, že zničí druhému brýle. Takto atakuje spolubydlící, zaměstnance, rodiče, ale také neznámé lidi na ulici nebo v dopravních prostředcích.
- ◎ Četnost: V domově k tomu docházelo několikrát týdně, mnohdy každý den, a to opakovaně.
- ◎ Trvání: Od minutových incidentů po hodinové výstupy.
- ◎ Intenzita: Někdy jde jen o „malé“ výpady vůči okolí, jindy (a často) o intenzivní hlučné výstupy, kdy Katka křičí, pláče, nadává, obviňuje.
- ◎ Spouštěče:
 - Nemůže najít nějakou svoji věc.
 - Vidí, že někdo má jídlo, které by chtěla, ale nemůže ho mít (není její, nebo ho nemůže jíst kvůli dietě).
 - Nudí se, chce vyvolat interakci.
 - Asistentka se začne věnovat jiným klientkám a přestane se věnovat jí.
 - Napětí z bolesti břicha, na kterou si často stěžuje? (Může jít o menstruační bolesti, o zácpu, tou občas trpí.)
 - Napětí ze sexuální frustrace?
 - Vedlejší příznaky léků (neklid)?
- ◎ Co následuje:
 - Asistentka se jí začne věnovat, zadává jí práci, podporuje jí při plnění úkolu, masíruje jí záda, cvičí s ní.

funkční hodnocení – popis chování

Vytvoření hypotéz o funkci chování

- © Náročným chováním může Katka usilovat o získání **věci** - ať už je to jídlo (obviňuje spolubydlící, kteří jedí něco, na co má sama chuť, že kradou jídlo), oblíbený předmět, který nemůže najít (obviňuje okolí, že jí to vzali), nebo věc, kterou si chce koupit (nadává lidem na ulici, že jí vykoupí to, pro co si jde do obchodu).
- © Když křičí a nadává či plácá ostatní, může chtít také **interakci**, všichni totiž začnou jednat. Klientky se ohrazují, pláčou, někdy se s ní perou. Asistentky jí vysvětlují, že něco dělá špatně, nabízejí jí nějakou činnost a někdy jí jdou dělat s ní, nebo na ní dohlížejí. Rodiče s ní okamžitě začnou hledat to, co postrádá. Ze takto Katka zkouší dosáhnout nějaké interakce s ostatními, ukazuje i to, že jednu dobu poměrně dobře fungovalo, když na Katčinu agresi reagovaly asistentky tím, že jí řekly „stop“ a věnovaly se tomu, koho Katka atakovala, a Katce se věnovaly až tehdy, když s agresí přestala.

Shromáždění údajů z přímého pozorování, které podporují vytvořené hypotézy.

plán podpory (pozitivního) chování

- ◎ **kdo** je klient - jeho příběh
- ◎ **co** dělá - chování náročné na péči
- ◎ **proč** to dělá
- ◎ co můžeme dělat, aby to nemusel dělat - **proaktivní**, preventivní přístup
- ◎ jak si s tím poradíme, když to dělá - **reaktivní** přístup
- ◎ co ho můžeme **naučit**, aby to zvládl
- ◎ jak lze **pomoci těm, kdo** mu **pomáhají**

výsledky PBS

- © **identifikace a udržení podpory** nutné k zachování změn chování
- © **absence averzivních / restriktivních** technik
- © dlouhodobé **snížení závažnosti epizod** chování náročného na podporu
- © **zlepšení kvality života** člověka
- © **změna chování**

**děkujeme za pozornost
!!!**

